Η έξωση του πολιτισμού (Σαράντος Καργάκος, Ιστορικός - Συγγραφέας)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 9 Ιανουαρίου, 2017

Η λεξη πολιτική παράγεται ἀπὸ τὸ «πόλις», τὸ αὐστηρὸ προγονικὸ μας ἰδανικό. Ἀπὸ τὸ «πόλις» παράγεται καὶ ὁ πολιτισμὸς. Ἄρα, πολιτικὴ καὶ πολιτισμὸς εἶναι ἔννοιες ὁμόρριζες. Σήμερα ὅμως οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο παράγονται στὴν Ἑλλάδα. Ὁ λόγος εἶναι ἁπλὸς: **δὲν κάνουμε πολιτικὴ, κάνουμε κομματισμό**. Καὶ ἀφοῦ δὲν κάνουμε πολιτική, δὲν κάνουμε οὔτε πολιτισμό. Πρέπει κάποτε νὰ κατανοηθεῖ ὅτι**ἡ δημοκρατία** εἶναι πολίτευμα αἰσθητικό, πολίτευμα τοῦ γούστου καὶ ὄχι τοῦ «γουστάρω». **Πολίτευμα τοῦ «πρέπει» καὶ ὄχι τοῦ «κάνω ὅ,τι θέλω»**. Τὸ «πρέπει» δὲν εἶναι δεσμός εἶναι σύν-δεσμός. Ὅπως παραλύει ἡ γλῶσσα χωρίς συνδέσμους, ὅμοια παραλύει καὶ ἡ δημοκρατία χωρὶς τὰ ἀναγκαῖα «πρέπει». **Ἡ θάλασσα στὴν ὁποία πρέπει νὰ κολυμπᾶ ὁ δημοκρατικὸς πολίτης δὲν πρέπει νὰ εἶναι βρόμικη καὶ θολὴ, γιατὶ μοιραῖα κι αὐτὸς θὰ λερωθεῖ** . Ἡ βρομιὰ τοῦ νεροῦ εὐνοεῖ τὴν ἀνάδειξη εὐτελῶν. Μιὰ λαϊκὴ παροιμία τὸ ἐκφράζει πολύ παραστατικὰ: «Ἐφύρασεν ἡ θάλασσα κι ἐπλεῦσαν κι οἱ κα(β)οῦροι». Δηλαδή, λερώθηκε ἡ θάλασσα καὶ ἐπιπλεῦσαν ἀκόμη καὶ τὰ καβούρια. Μιὰ ματιὰ στὴν πρωτεύουσα –ἀκόμη καὶ στὰ πιὸ ἱερὰ της σημεῖα– προκαλεῖ πλέον ἀπέχθεια.

Ἡ Ἀθήνα ἐδῶ καὶ καιρὸ –ἰδίως τὸν τελευταῖο καιρὸ–ἔχει γίνει μιὰ πόλη-σκιάχτρο, γεμάτη ἀπὸ ξενοίκιαστα σπίτια καὶ μαγαζιὰ, ποὺ εἶναι τώρα κατάλληλα γιὰ λέσχη ἀρσενικῶν γάτων. Κι ὅμως ἡ Ἀθήνα, ἡ «ζαφειρόπετρα στῆς γῆς τὸ δαχτυλίδι», ὅπως τὴν εἶπε ὁ Παλαμᾶς, ἔπρεπε νὰ παραμένει χαρᾶς ἰδέα, παγκόσμιιο κόσμημα ὁμορφιᾶς γιατὶ ἦταν ἡ μήτρα τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅποιος εὐαίσθητος κυκλοφορεῖ στοὺς δρόμους της αἰσθάνεται πνιγμό. Νιώθει ὅτι ἀναπνέει ἕνα νευροπαραλυτικό ἀέριο. Προσωπικὰ μοῦ προκαλεῖ ρίγος αὐτὴ ἡ κρύα ρουτίνα τῆς κακομοιριᾶς. Κι ὅλα αὐτὰ δὲν ὀφείλονται στὴν Κρίση. **Τῆς οἰκονομικῆς κρίσης προϋπῆρχε ἡ κρίση τῆς ἠθικῆς**. Δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ ἠθικολογῶ, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ πῶ: **Δὲν οἰκοδομήσαμε δημοκρατία τῆς ἀρετῆς**. Καὶ ἡ Ἑλλάδα ἔγινε ξαφνικὰ μιὰ σκλαβωμένη νεράιδα. Κάποτε ὑπῆρχαν κάποιοι ποὺ τὴν εἶχαν βαθιὰ ἀγαπήσει καὶ θυσιαστικὰ ὑπηρετήσει. Ἀλλὰ τὸ κάποτε εἶναι πολύ διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ τώρα. Σήμερα τὸ κοινωνικὸ μας στίγμα δὲν τὸ καθορίζουν οἱ πολιτισμένοι ἄνθρωποι, τὸ καθορίζουν οἱ ἀπατεῶνες. Ἀλλ’ ὅλοι οἱ ἀπατεῶνες τῆς γῆς δὲν εἶναι τίποτα μπρὸς στὸν ἀπατεῶνα ποὺ ἐξαπατᾶ τὸν ἑαυτὸ του, ἔχει γράψει ὁ Ντίκενς στὶς «Μεγάλες Προσδοκίες». Κι **ἐμεῖς ξεκινήσαμε μὲ μεγάλες προσδοκίες ποὺ ὅμως κατέληξαν σὲ μεγάλες προδοσίες**. Ἤξερα δεκάδες ὁμηλίκους ἤ κατὰ τι νεώτερούς μου ποὺ ξεκίνησαν ἀπὸ τὴ «Νεολαία Λαμπράκη» καὶ κατέληξαν στὸ

συγκρότημα Λαμπράκη! Θυμᾶμαι ἕναν πάνσοφο συμφοιτητὴ μου ποὺ κρατοῦσε σφικτὰ τὸ κεφάλι του σὰν νὰ φοβόταν μήπως ἐκραγεῖ ἀπὸ τὸ φορτίο τῶν γνώσεων ποὺ εἶχε μέσα. Οἱ ἰδέες ἔρχονταν στὸ μυαλό του, ὅπως ἔρχονται τὰ πουλιὰ στὸ δέντρο τῆς αὐλῆς μου. Κι ὅμως ἔγινε «παρακεντές» ἑνὸς φθηνοῦ πολιτικοῦ. Δὲν ἔδωσε στὴν πολιτικὴ καὶ στὸν πολιτισμὸ τίποτε. Στὸν ἑαυτό του μιὰ πανεπιστιμιακὴ θέση. Κι ὅταν κάποτε τὸν ἐπέπληξα, μοῦ ἀποκρίθηκε ὠμὰ: «Πολιτικὴ εἶναι ἡ ἔκφραση συγκεκριμένων καὶ συγκροτημένων συμφερόντων»! Κι ἐγὼ ἀφελῶς πίστευα στὸ Ἀριστοτελικὸ ὅτι «***πολιτικὴ ἐστι ἐπιστήμη τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια σκοπουμένη***». Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ πίστευα καὶ αὐτὸ δίδασκα καὶ διδάσκω κάποιος ρεαλιστὴς μοῦ εἶπε συμπονετικά: «Εἶσαι βαθιά νυχτωμένος». Ὁ ἄνθρωπος κάπνιζε κουβανέζικα ποῦρα Κοχίμπα σὰν νεόπλουτος... Ἀριστερός!

Ὅσοι παρακολουθοῦν τὰ κοινωνικὰ δρώμενα ὄχι γιὰ νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὶς ἐξελίξεις διαπιστώνουν μὲ θλίψη ὅτι ὁ ὑπόκοσμος γίνεται... ἀφρόκοσμος. Ὅσο κι ἄν φαίνεται περίεργο, **ὁ εὐτελισμὸς τῶν πραγμάτων ἄρχισε ἀπὸ τὸν εὐτελισμό τῶν λέξεων**. Ἤ καὶ τὸ ἀντίστροφο: **ὁ εὐτελισμὸς τῶν πραγμάτων ἔφερε καὶ τὸν εὐτελισμό τῶν λέξεων**. Οἱ λέξεις εἶναι σὰν τὸν πηλό. Και ἄν τὶς πλάσει κάποιος καλὰ δημιουργεῖ ἀγάλματα. Ἡ λέξη ἄγαλμα παράγεται ἀπὸ τὸ ἀγάλλομαι ποὺ σημαίνει χαίρομαι, ἀπολαμβάνω, θαυμάζω. Ἀντίθετα οἱ Λατίνοι αὐτὸ ποὺ ἐμεῖς ὀνομάζουμε ἄγαλμα τὸ ἔλεγαν statua ποὺ σημαίνει κάτι ποὺ στέκεται. Στέκεται ὅμως κι ἕνα σκαμνί. Αὐτὸ δὲν τὸ κάνει ἄγαλμα. Τοῦτο δείχνει τὴ διαφορὰ ποὺ ὑπῆρχε ἀνάμεσα στὸν ἑλληνικὸ καὶ τὸν ρωμαϊκὸ πολιτισμό. Καὶ ἡ διαφορὰ αὐτὴ γεννοῦσε ἀνάλογη διαφορὰ καὶ στὴν πολιτικὴ. Ἡ Ρώμη ὅσο κι ἄν ὑπερτέρησε στρατιωτικὰ, δὲν μπόρεσε νὰ δώσει πολιτικὸ πολιτισμό. Αὐτὸ ἦταν προνόμιο μόνο τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο τὸ προνόμιο ἀτυχῶς κάνουμε πᾶν τὸ δυνατὸν νὰ τὸ ἀποβάλουμε ἐμεῖς.

(Πηγή: sarantoskargakos.gr)